

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1970-1971.

12 NOVEMBRE 1970.

Projet de loi modifiant l'article premier de la loi du 31 mai 1888 établissant la libération conditionnelle et les condamnations conditionnelles dans le système pénal.

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE (1)
PAR M. HERBIET.

MESSIEURS,

Le Sénat est saisi d'un projet de loi modifiant l'article premier de la loi du 31 mai 1888 établissant la libération conditionnelle et les condamnations conditionnelles dans le système pénal; la proposition déposée à la Chambre, le 16 juillet 1968, par MM. Saint-Rémy et consorts, supprimait une des conditions imposées par la loi du 31 mai 1888 pour l'obtention de la libération conditionnelle : l'incarcération déjà subie d'au moins trois mois ou six mois, en cas de récidive. (Doc. Chambre — Session extraordinaire 1968-43/1.)

Les auteurs de la proposition soulignaient que « ce système est injustement défavorable aux détenus condamnés à de courtes peines. En effet, lorsque la peine à subir ne dépasse pas trois mois (ou six mois pour le récidiviste) le détenu se voit, en fait, interdire toute possibilité de libération conditionnelle. Or, ce sont précisément ces condamnés

(1) Les membres suivants ont participé aux délibérations de la Commission :

MM. Pierson, président; Baert, Calewaert, Custers, De Groof, Dua, Goffart, Hambye, Jottrand, Merchiers, Rombaut, Van Cauwelaert, Vanderpoorten et Herbiel, rapporteur.

R. A 8024

Voir :

Document du Sénat :

469 (Session de 1968-1969) : Projet transmis par la Chambre des Représentants.

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 1970-1971.

12 NOVEMBER 1970.

Ontwerp van wet tot wijziging van artikel 1 van de wet van 31 mei 1888 waarbij de voorwaardelijke invrijheidstelling en de voorwaardelijke veroordelingen in het strafstelsel zijn ingevoerd.

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR DE
JUSTITIE (1) UITGEBRACHT
DOOR DE H. HERBIET.

MIJNE HEREN,

Aan de Senaat is een ontwerp van wet voorgelegd tot wijziging van artikel 1 van de wet van 31 mei 1888 waarbij de voorwaardelijke invrijheidstelling en de voorwaardelijke veroordelingen in het strafstelsel zijn ingevoerd; het op 16 juli 1968 door de heer Saint-Remy c.s. bij de Kamer ingediende voorstel voorzag in de opheffing van een der voorwaarden die de wet van 31 mei 1888 verbond aan de voorwaardelijke invrijheidstelling : de betrokken moest ten minste drie maanden, of zes maanden in geval van herhaling gezeten hebben (Gedr. St. Kamer — Buitengewone Zitting 1968-43/I).

De indieners van het voorstel vonden « dat een dergelijke regeling ten onrechte de gedetineerden benadeelt die tot straffen van korte duur zijn veroordeeld. Wanneer de opgelegde straf niet meer bedraagt dan drie maanden (of 6 maanden voor recidivisten) wordt de gedetineerde immers elke kans op voorlopige invrijheidstelling ontzegd. Nu zijn het vooral

(1) De volgende leden hebben aan de beraadslagingen van de Commissie deelgenomen :

De heren, Pierson, voorzitter, Baert, Calewaert, Custers, De Groof, Dua, Goffart, Hambye, Jottrand, Merchiers, Rombaut, Van Cauwelaert, Vanderpoorten en Herbiel, verslaggever.

R. A 8024

Zie :

Gedr. St. van de Senaat :

469 (Zitting 1968-1969) : Ontwerp overgezonden door de Kamer van Volksvertegenwoordigers.

qui, a priori, apparaissent comme les plus susceptibles de bénéficier d'une faveur. »

Ils ajoutaient : « Dans la pratique, même pour un condamné à quatre ou cinq mois de détention, tout espoir de libération conditionnelle est vain dans le système légal actuel. On sait, en effet, que la procédure de libération nécessite généralement plusieurs semaines. »

Le rapport présenté à la Chambre par M. Van Rompaey (Doc. Chambre — Session extraordinaire 1968-43/2) relève l'état de certaines législations étrangères et résume le débat qui s'est institué en commission, relevant notamment l'exposé du Ministre de la Justice qui s'est opposé à la proposition.

La proposition votée en Commission à la Chambre par 10 voix contre 2, fut votée en séance publique et après débats, par 128 voix contre 48 et 1 abstention.

Votre Commission a attentivement examiné le projet.

Les arguments présentés de part et d'autre ne furent guère différents de ceux qui avaient été exposés à la Chambre, en commission et en séance publique.

Aussi, votre rapporteur croit-il pouvoir les résumer de la manière suivante.

M. le Ministre de la Justice renouvela son opposition au projet et demanda à la Commission son rejet.

Il rappelle que la libération conditionnelle n'est pas un droit, ni même une faveur; elle est un mode d'exécution de la peine. Elle a pour but la rééducation du condamné et se justifie entre autres par le bon comportement de celui-ci au cours de l'exécution de sa peine. Dès lors, comment serait-il possible d'apprécier ce comportement au cours de l'exécution d'une trop courte peine. Au demeurant, dans les cas exceptionnels, le condamné peut bénéficier d'une libération provisoire et le droit de grâce peut toujours s'exercer.

Le Ministre ajoute qu'en fait, les courtes peines d'emprisonnement ne sont pas exécutées (sauf en cas d'ivresse au volant et d'abandon de famille); d'autre part, des modalités d'exécution de la peine (semi-détention — exécution en fin de semaine) ont amélioré la situation du condamné à une courte peine.

A un commissaire qui souhaitait connaître l'avis des Procureurs généraux, le ministre répond que celui-ci était défavorable.

Des commissaires ne partagent pas l'avis du Ministre de la Justice; d'autres comprennent les mobiles qui ont inspiré les auteurs de la proposition, mais ils estiment que le projet est inefficace et inopportun.

Ils pensent que le problème de l'exécution des peines devrait être revu dans son ensemble.

Un commissaire rappelle la notion fondamentale de l'amendement requis pour l'obtention de la libération conditionnelle et souligne, à cet égard, un certain illogisme du

precies zulke veroordeelden die a priori het meest in aanmerking blijken te komen voor een gunstmaatregel. »

Zij voegden daaraan toe : « De huidige wettelijke regeling komt er praktisch op neer dat zelfs degene die veroordeeld is tot 4 of 5 maanden hechtenis geen hoop heeft op voorwaardelijke invrijheidstelling. De rechtspleging voor invrijheidstelling neemt immers, zoals bekend, doorgaans verscheidene weken in beslag. »

Het verslag dat door de heer Van Rompaey aan de Kamer werd voorgelegd (Gedr. St. Kamer — Buitengewone Zitting 1968 — 43/2) vestigt de aandacht op de stand van sommige buitenlandse wetgevingen en vat de commissiebespreking samen door onder meer te wijzen op de uiteenzetting van de Minister van Justitie, die zich tegen het voorstel verzette.

Het voorstel, dat in de Kamercommissie werd aangenomen met 10 tegen 2 stemmen, werd in openbare vergadering na bespreking aangenomen met 128 tegen 48 stemmen bij 1 onthouding.

Uw Commissie heeft het ontwerp aandachtig onderzocht.

De argumenten die van weerszijden naar voren werden gebracht verschilden nauwelijks van die welke in de Kamer, zowel in de commissie als in de openbare vergadering, werden aangevoerd.

Uw verslaggever meent ze dan ook als volgt te mogen samenvatten.

De Minister van Justitie verzette zich opnieuw tegen het ontwerp en verzocht de Commissie het te verwerpen.

Hij herinnert eraan dat de voorwaardelijke invrijheidstelling geen recht, noch zelfs een gunst is; zij is een wijze van uitvoering van de straf; zij beoogt de heropvoeding van de veroordeelde en wordt onder andere verantwoordt door diens goed gedrag tijdens de uitvoering van zijn straf. Maar hoe is het mogelijk om dit gedrag te beoordelen wanneer de straf van zeer korte duur is. Overigens kan de veroordeelde, in uitzonderings gevallen, voorlopige invrijheidstelling krijgen en kan het recht van gratie steeds worden uitgeoefend.

De Minister voegt hieraan toe dat gevangenisstraffen van korte duur in feite niet worden uitgevoerd (behoudens in geval van dronkenschap achter het stuur en verlating van gezin); bovendien hebben veranderingen in de wijze van uitvoering (halve vrijheid, weekeind-arrest) de toestand verbeterd voor veroordeelde tot een gevangenisstraf van korte duur.

Aan een commissielid dat het advies van de Procureur-Generaal wenste te kennen antwoordt de Minister dat dit advies ongunstig was.

Sommige commissieleden delen de mening van de Minister van Justitie niet; anderen begrijpen de beweegredenen die tot indiening van het voorstel hebben geleid, maar zijn van oordeel dat het ontwerp ondoeltreffend is en ongelegen komt.

Zij denken dat het probleem van de strafvoltrekking in zijn geheel zou moeten worden herzien.

Een commissielid herinnert aan de diepere zin van de beterschap die vereist is voor het verkrijgen van voorwaardelijke invrijheidstelling en wijst in dit verband op een zeker gebrek

projet; toutefois, il ne méconnait pas l'existence de la disparité, voire de l'inégalité de l'exécution des peines, relevées par les auteurs de la proposition.

Un autre commissaire défend le projet en relevant que depuis 1888 la situation a évolué. Jadis, la peine d'emprisonnement était infligée pour des faits relativement graves et revêtant un caractère plus ou moins infamant; à l'heure présente, des peines d'emprisonnement sont infligées à des condamnés qui, certes, ont commis une faute mais, dans leur chef, il est exclu d'envisager un reclassement par l'emprisonnement.

Un commissaire souligne, dans le même ordre d'idées, que le caractère de la peine est plus exemplatif que rééducatif.

La proposition d'amendement, faite par un commissaire, de remplacer à l'article 1er de la loi du 31 mai 1888 *in fine* de l'alinéa 1er, les mots « pourvu que la durée de l'incarcération déjà subie dépasse trois mois » par les mots « pourvu que la durée de l'incarcération déjà subie dépasse deux mois », est rejetée par 4 voix contre 3.

Un membre présente un amendement tendant à admettre le principe de la proposition mais à supprimer l'application des dispositions nouvelles aux récidivistes; cet amendement, qui tend à la suppression de l'alinéa 2 de l'article unique du projet, est adopté par 5 voix contre 2.

L'ensemble du projet amendé est rejeté par 4 voix contre 3.

Le rapport a été approuvé à l'unanimité.

Le Rapporteur,
P. HERBIET.

Le Président a.i.,
J. CUSTERS.

aan logica in het ontwerp; hij ontkent evenwel niet dat er verschil en zelfs ongelijkheid bestaat in de uitvoering van de straffen, zoals de indieners van het voorstel hebben betoogd.

Een ander commissielid verdedigt het ontwerp met erop te wijzen dat de toestand sedert 1888 geëvolueerd is. Destijds werd de gevangenisstraf opgelegd voor betrekkelijk zware feiten met een min of meer onterend karakter; thans worden gevangenisstraffen opgelegd aan veroordeelden die weliswaar een fout hebben begaan maar voor wie reclassering door gevangenzitting uitgesloten is.

In hetzelfde verband merkt een commissielid op dat de straf meer tot voorbeeld dan tot heropvoeding strekt.

Het voorstel van een commissielid om aan het slot van artikel 1, eerste lid, van de wet van 31 mei 1888 de woorden : « op voorwaarde echter dat zij reeds langer dan 3 maanden hebben gevangen gezeten » te vervangen door de woorden « op voorwaarde echter dat zij reeds langer dan 2 maanden hebben gevangen gezeten » wordt verworpen met 4 tegen 3 stemmen.

Een lid stelt bij amendement voor om het beginsel van de regeling te aanvaarden, maar de nieuwe bepalingen niet te laten gelden voor recidivisten; dit amendement tot schrapping van het tweede lid van het enig artikel wordt aangenomen met 5 tegen 2 stemmen.

Het geheel van het geamendeerde ontwerp wordt verworpen met 4 tegen 3 stemmen.

Dit verslag is met algemene stemmen goedgekeurd.

De Verslaggever,
P. HERBIET.

De Voorzitter a.i.,
J. CUSTERS.